ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Појединн бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 99. У Новом Саду, у четвртак 26. августа (7. септембра) 1893. Год. IX.

МИЛОСРДНИ СРПСКИ РОДЕ!

У срцу угарске краљевине, испод горде престонице њезине Будимпеште на чепељском острву налази се мално, али *чисто српско сеоце*: **Ловра**. Као мално оствице у сред пучине морске стојало је то мално српско сеоце у сред мора туђинштине, те је својом појавом тешило сваку српску душу, која разбира, докле нам допире живаљ народни.

Српскијега села од Ловре тешко да има и у Бачкој, Банату и Срему, јер мално село то има свега 650 душа, а то је све чист овејан Србин, који љуби веру и српску народност своју.

На велику жалост нашу, данашњега дана тога чисто српског села као да **нема више**. 17. августа о. г. **несрећним пожарем у прах је сагорело готово цело село.** Од неких 120 кућа изгорело преко 80 кућа, са свом летином, храном, пићом и економским прибором.

О грдној несрећи, која је задесила то чисто српско село у далекој туђини пише нам један очевидац:

„Ватра се појавила на северном крају села у кући сеоскога кнеза, *Милоша Симића*. Мисли се, да су неразборита деца играјући се жигицама, потстакла ватру. Како је оштар и жесток северни ветар дувао, о гашењу ватре једва је могло бити говора. Пошто су куће махом трском биле покривене, а између кућа су садевени стогови сламе, сена, дрва и т. д., то се за неколико тренутака створило читаво море од ватре, у коме је сагорела и пропала сва имаовина онога сиромашног народа. За један сахат пројурило је страшно ватрено море од пламена кроз цело село сагорев у пепео од северногa краја до јужнога готово све ушорене куће. — Свако је гледао да изнесе само живу главу из страшнога мора огњенога — а на спасавање блага и имања није било времена, те је тако све пропало, што је у кућама било.

Сиромашни народ имао је на таванима својих кућа сву летину и храну сабрану. Сва та храна и летина сагорела је у прах, те бедни народ нема данас ни прегрнути храпе . . . нема ни да земљу своју засеје, нема ни да себе хлебом захрани — нема ништа ни чиме би стоку захранити и одржати могао. Уз то су му пропала још и економска радила, и сав прибор за пољски рад — па шта сад да почну ти бедни сиротани!?

Како и чиме да подигну ти сиромашни људи кров над својим главама, кад нигде ништа немају? Како да дочекају зиму без куће и крова кутњега?! Како и чиме да се изхране, кад немају чиме ни да њиве своје засеју?! А ако њиве своје ове јесени не засеју, чему да се надају и до године! Па онда како да раде и они и стока им радилица — кад нема ни за једно ни за друго ни мрве хране! Зар са свим да пресвисну и да пропадну ти сиромашни људи, које је невидовна беда и невоља снашла!?

Не . . .! Милосрдне и дарежљиве душе, неће, не могу и не смеју допустити, да овај сиромашни српски народ са свим пропадне!

Али на кога да се тај бедни народ обрати, од кога помоћи у невољи да тражи, кад *нигде никога свога у близини нема*. Опкољен је на широко и на далеко самим страним светом, туђим народима, који не разумевају кад несретни Србин за помоћ вапије и на милосрђе апелује — а у околини на далеко нема српске браће и српских милосрдних душа, које би тај очајнички вапај чуле и разумеле.

Но невоља је невоља — па се такне и срца туђинскога. И ево гледамо са свога црнога згаришта ловранског, где коренити Мађари из суседних мађарских села, одмах после катастрофе доносе пуна кола а уз то још и многа кола сваковрсне хране и јестива — да помогну до голе душе погорелим Србима ловранским. Ено и племенитог мађарског грофа Зичија, где хода по ловранском жалосном згаришту, делећи новац и сваковрсну помоћ. И то чине тако **Мађари — Србима** сваки дан од како је црна несрећа наступила. Човек са потоком суза у очима посматра дивно дело милосрђа мађарскога народа — према бедним, пострадалим Србима. Човек гледа све што се пита: Па кад су Мађари тако милосрдни према Србима, који им нису од срца отпали — шта да раде Срби са Србима, који су једна душа и једно тело, те их већма мора да заболе грозна несрећа, која је ловранске Србе у црно завила!“

* * *

Овако наш извештач.

Милосрдни и племениши народе српски! Помози колико можеш, ради имена Божијега и ради имена и образа српскога својој српској браћи, која су ужасно пострадала. Они су спали сад на туђ залогај хлеба, па пружи му, милосрдни српски брате, у просјачке руке бар српски залогај, да га не мора само из несрпске руке ишчекивати и с плачем трошити!

„*Тешко свуда своме без својега*“! Онај сиромашни народ ловрански, који је тамо у мору туђинштине ужасно страдао — треба да осети и братског српског милосрђа, треба у невољи да добије помоћи и из братске српске руке. Та братска помоћ из далека слаћа ће бити и утешнија оним страдалницима, него она блиска прва помоћ из туђинске руке. Ако оним српским невољницима срце пуца од жалости, што су остали просијаци — твоје срце, Србине брате, треба да буде милосрдно, те да помогне несретном брату, који у невољи помоћи твоје тражи. Тебе још већма мора да заболе она црна несрећа Срба ловранских — јер оно је крв од твоје крви и кост од твоје кости. Па кад нема у близини никога свога, да му помогне, помогни му ти Србине брате, Бога ради — ма из даљине.

Помози оном несретном српском народу — па ће и теби Бог помоћи!

Глас из Далмације.

Книн, 19. (31.) августа 1893.

Из овијех кршнијех крајева ријетко вам стижу гласови, а ако који и дође до вас, обично је немио. Ми Срби у овијем крајевима налазимо се у врло незгодну положају: с једне стране Хрвати нам подмећу, е смо присталице владе аустријске те нам на сваком кораку подмећу ногу, а с друге стране нас гоне аустријске власти. И једни и други нас мрзе с тога, што смо одушевљени Срби и што не дамо своју милу српску народност ни за какво благо на свијету. Но ми Срби овђе истрајно се боримо за своју праведну ствар и ми морамо победоносно изићи из те борбе.

Овдашњи Хрвати у непријатељству према Србима баш не знају граница. Тако су и сада хтјели да овђе у Книну учине њеку демонстрацију противу Срба, али се грдно обрукаше.

За ту хрвацку демонстрацију, која се завршила с потпуном бруком њиховом, знаћете и ви тамо што год, — бар по подацима из „Срп. Гласа“. Уз то, послије тога чуда ми Срби налазимо се у најжешћој неприлици, котарски поглавар Карабаић ствара нам сваке неприлике а варош је у опсадном стању: сваки час очекујемо, да ухапсе наше виђеније људе.

Познато је, да у Книну постоји старинарско друштво, створено од злогласног фратра Маруна искључиво за хрвацку пропаганду; познато је надаље, да се на ископинама нашло свега више но хрвацкога, као што је и сам учени Булић на састанку на 24. тек. мес. устврдио.

У пркос томе браћа Хрвати нађоше за добро, да пригодом отвора тако званога музеја промјену друштвено име од „Книнског старинарског друштва“ у „Хрвацко старинарско друштво“, а сам музеј да назову „првијем хрвацкијем музејем“.

У ту сврху протурише кроз своја гласила оглас за свечани отвор на 24. тек. мјесеца, разаслаше позиве и у напријед запјеваше препород Книна. Хтједоше поновити макарску бруку и донекле и дубровачку, али свијесни Срби кнински запријечише њихове изгреде и сачуваше властиту част и образ.

Хиљадама Хрватуљака остадоше постиђени и засрамљени од 22 хиљаде православног српског живља. А сад ево тока светковине.

Већ на 22. т. м. у вече стигоше заступници Бианкини и Перић са неколицином попова, а на станици их дочекаше тако звани кнински Хрвати у незнатном броју. Около тог незнатног чопора људи искупила се книнска Србадија с једном мисли у глави, да ни те незванице у образ не дирну. И заиста дочек прође као погреб; ни једнога усклика, ни једнога: „живео“ у „хрватском Книну“!

ЛИСТАК

Извор жалости.

(Историјска легенда).

У дубравама хималајским, близу долине кашмирске, живео је мирни и благочастиви пустињик Тагарната, од свију људи је највећма њега заволео небесни владика Магадева, јер се нико неје могао мерити с Тагарнатом ни по строгоме посту ни по усрдној молитви.

На врх високе лествице се пењао Тагарната и кад се миомирна ноћ спусти на свет, а јасне звезде са милом љупкошћу гледају на земљу — тада се топла молитва пустињикова дизала к престолу Магадевину. И кад се са тамних врхова вековечних дрвета укажу први помоли сунчаних зрака и свака птичица веселом песмом поздравља рујну зору и освитак дана — Тагарната шаље своју молитву великоме творцу свесвета. И кад стане бледети сјајна светлост вечерњега сунца, кад ружичасти облачићи лагано се губе у непрегледном простору небескога свода и сва природа, одајући се сну, клања се пред величином Магадевином — једини и као сунце сјајни Тагарната топло се моли.

* * *

Затресе се небо, разлеже се ужас и у сјају јасних муња појави се Магадева. И одјекну његов глас и стиша се бура и муње се смерно и покорно положише пред ногама његовим. И рече Магадева:

— Смртниче! Молитва је твоја потресла подножје престола мога, светила су небеска сишла са својих путова и сва се три света потресла. Кажи, шта ти треба? Моли и ја ћу ти учинити.

— Оче света, владико свесвета! — рече Тагарната — Људи страдају: тигар односи дете матери, сунце сажиже жетву земљеделцу, потоп му руши куће и огњишта.

Помози јадним људима, оче света, помози им, владико свесвета! . . .

И рече Магадева, а глас његов беше и благ и тих и пријатан као жубор поточића, а речи му беху као песме славујеве.

— Ја не могу дати људима среће, кад су у самим људима скривени извори среће и несреће. Но ја дајем теби сваку силу и моћ, какву само може имати човек: иди, помози људима и нека ти буде то награда.

И оде Тагарната, па заповеди људима да се сви сложе и да прекопају поља своја прокопима, и да ископају велики канал за главни водовод, па да подигну водохранионице. За тим их научи занатима и вештинама и заповеди им да увек живе сви као један јак народ, да се не боје дивљих зверова ни потопа ни суше.

И види Тагарната, како је све добро, што је учинио и испуни му се душа најчистијом радошћу. Благослови људе и попе се на врх Хималаја, паде пред Магадевом са топлом молитвом пуном захвалности.

И подиже се пара из земље, начини се од ње облак и овај покри онај врх од горе и нестаде у њему Тагарнате.

* * *

Прошло је година, прошло векова, прошло хиљадама година. . .

И гле раскрили се облак, што је покривао гору и јави се Магадева пред Тагарнатом. Јавио се без громова и муња и на челу му беше тајна жалост. И рече Магадева:

— Види!

И погледа у долину Тагарната и удиви се, јер је она била сва као цвегна градина Лугови су се блистали у свиленој трави, ухрањени овци, краве и свилоруне козе су мирно пасле по луговима, ветрић је ћарлијао по злаћаним њивама и наносио је својим подухљивањем пару брзопловних лађа, које су се хитро ваљале по кристалном површију каналову. Сочно воће се на оптерећеним гранама пригибло к земљи, а по сред зеленила се охоло дизаху и светљаху високи зидови великолепних дворца . . .

— Заиста је ово рај на земљи! — покличе усхићени Тагарната.

— Погледај! — понови Магадева.

И погледа боље Тагарната, а срце му се махом испуни жалошћу и стидом. Видео је пред собом гомиле јадника, слушао је уздахе и очај невољника, гледао је руке изнурене од тешкога рада и руке изнемогле од уживања и раскоши; отворила се пред њиме срца људска и сва лепота тога краја потамнела је и помркла од бестидних порока и гадних грехова. . .

И увиде Тагарната, да људима несу сада страшни потопи, већ да су злоба и завист потопили људска срца, као што потоци с пролећа натопе долине и дубраве; да нема више суше, већ да су се људска срца сасушила без љубави и милосрђа, као што се трава осуши од сунчане припеке; да су далеко одбегли зверови и змије отпузиле, а људи су сами постали зверови и змија злоће и мржње је свила гнездо у њихним срцима. . . И спусти се Тагарната међу људе и проповед о љубави и опроштењу се разлеже с краја на крај по своју земљи кашмирској.

И много је година учио људе Тагарната, док год несу повикали силни и моћни: „Љубимо све слабе и смирене и помагаћемо им и радићемо с њима, док год траје наше снаге и богатства, јер смо сви браћа, сви смо деца једног великог Магадаве, оца света и владике све вселене.“ А смирени и слабији покликоше такођер: „Љубимо, љубимо и обесне и силне и опраштамо им, јер смо сви браћа, сви смо деца једног великог Магадеве, оца света и владике све вселене.“ Радост велика испуни душу Тагарнатину и никога на свету не

Сутра вечером ето ти трогирске глазбе, која окуша исту Бианкинову судбину, пропишта двије три корачнице, пак кући! Парализирале их с једне стране наредбе опћине и поглаварства, а с друге српска маса.

Напокон освиће трећи дан, „дан славе“, „дан препорода“! Од 300 книнских кућа само њих 17 беху накићене хрвацким заставама! Неколико кола одвезло излетнике у Бискупију и српско Косово, да и њега за хрвацку свијест задобију. Али свијесни српски тежаци забрањују прелаз преко својих земаља.

Фратар Марун сав у дрхтавици, поглавар Карабаић позеленео више но обично а Перић дрско и несмотрено виче: „Ко нам што може забранити на нашој хрвацкој (!?) земљи?“ Ушуткива се и њега те огорчена раја прелази на друго мјесто. Ту се ц. к. поглавар Карабаић истиче својим симпатијама за хрвацку мисао, те хитро заварава једног опћинског пресједника, који их пропушта на опћинско земљиште. Ту се моле и Бога и врага у помоћ хрвацком праву зову.

Уз то се у Книну гости ишчекују. Неки несмотрени свеучилишни деран задјева хрвацку „траколу“, услед чега пораћа се бука, те је Хрватчић најпослије у стан приморан. Ето напокон кола из Бискупије; све мртво и глуво као при погребу, српски тежаци шетају се мирно а брк им се смије видећи ту усиљену параду, те хрвацке заведењаке. Нас једанајест идемо на жељезничку станицу. Долазе гости из Спљета: нешто 40 „Соколаша“, 25 попова, једна кола озбиљних људи и спљецка музика. Иду свирајући у хрвацку читаоницу, пак се разилазе по граду, збуњени, упрепашћени, жалосни, питајући један другога: „Ђе смо дошли?“

У 12 часова отвара се тако звани музеј, ту се опет појмови разилазе; учени Булић кори надри-археологе празним разметањем, те се од дичне братије дијели. Раздрагана братија одилази на тврђаву, коју Бианкини у „Н. Л.“ зове Бранимировом (!) и ту се до 4 сата веселе — да како, по хрвацком обичају, дијелећи сав свијет у хрвацке покрајине и размећући се у затворену „Хрватством Книну“.

Напокон на 4 и по часа силазе делије а воз упрегнут чека. На станици величанствен призор! Пуста српска сила притиснула у наоколо станицу, пазећи као увијек на част и образ српски. У томе укрцавају се „препородитељи“ и спљецки и кнински (ови их задњи прате), а кад влак крену, зачу се неколико уздрхтаних гласова: „Живила Хрвацка!“ „Живио хрвацки Книн!“

На те дрске и безобразне ријечи осу се урнебесно звиждање и вика, која потраја док се воз не изгуби из вида. Весела се Србадија још веселије разиђе, да се опет у вече састави у српској читаоници, да се тој брацкој бруки од срца насмије и да мило, лијепо и српски проведе неколико часова са *Др. Тројановићем*, који нас тај дан посјети. (Уметнимо овђе у заворке да заступник Бианкини тог дана не крену, и да цијеле вечери не изиђе из манастира. Зашто? То ће он боље знати!)

На станицама Калдрми и српском Косову свијесни тежаци испратише поворку, као и у Книну. Још зли језици говоре, да им фотографије скинуше (то фотографисање састоји у томе, што се фотограф по „стражњим грудима“ пљесне пак длан одређеном пружа). Хрватуљци да се изију од тешке бруке!

Разумије се, да се све то Хрватуљцима допало није, те уз чврсти ослон ц. к. поглавара Карабаића стварају нова чуда и неприлике. Бацају сами на хрвацку читаоницу камења, пак оптужују Србе; ц. к. поглавар наређује, да се три младића Србина ни крива ни дужна уапсе, уз то како се по граду говорка, стварају се лажна свједочанства.

Ето тако раде присталице попова Бианкина и Перића, али њихово беснило не може бити дуговјечно: кад ударе једном главом о зид, онда ће се ваљда освијестити. За сада пак, као што видите, владају у Далмацији врло жалосне прилике. Хрвати удружени са државним властима, стављају највеће смијетње нашем народном развитку.

Србин Далматинац.

Са ободске свечаности.

Први и други дан.*)

Призори се мијењају као на позорници. Није с тога лако започети с краја, док нијеси видио свршетак и — отпочинуо.

Требало би опет почети од гостију.

Најприје долазе Војвођани. Имена смо им побиљежили. Др. Илија Вучетић заступа „Матицу Српску“. Већ смо видјели, да у овој кити има књижевника и научењака. Да извјештај буде потпун, треба ми споменути, да сам на Цетињу затекао Стеву Поповића Вацког, заступника на хрватско славонском и угарском сабору.

Друга је кита из Србије.

М. Ђ. Милићевић и Љуба Ковачевић заступају Српску Академију. Шуменковић (Србин из Дибре у Старој Србији) заступа Друштво Св. Саве. Илија Поповић заступа штампаре. Светомир Михајловић заступа занатлијски савез. Проф. Симић и неколико учитеља заступају школу.

Има неколико Чеха, један Рус из Галиције (новинар Марков), један Словенац (новинар Подгорник). Из Русије су позната имена: Ламански, Кулаковски, Александров, Смирнов, Горталов, Сирку.

Од Хрвата је дошао новинар Јакић, који је већ у своме „Diritto Croato“ протестирао против закључка хрватске опозиције и некога — злодуха.

Лијепа кита Срба из приморја: из Боке, Дубровника и горње Далмације. Дошли су заступници на далматинском сабору: Бјелановић, Вукотић, Кулишић и Шпиро Гојковић. Дошли су начелници: новски Јефто Гојковић, рисански Илија Радовић, луштички Рашковић и још неколико опћинскијех преставника. И овдје је Бока лијепо заступана. И неколико свештеника и људи из свију сталежа.

Дошли су на свечаност митрополит Сава Косановић, арцибискуп Милиновић и владика Никанор Ружичић из Србије

У вече, првога дана, варош почиње се освијетљавати. Плануше брда око Цетиња, сад једно, сад друго, па треће, и сва остала, близа и далека. Куд се окренеш, на југ или сјевер, исток или запад, свуда огњеви. Испод Ловћена ред огњева, један до другога, као огромнијех фењера. Овдје на другом брду хрпа такијех огњева. Са сјевера на једном брду читаш огњевима исписано: *Обод*. Свјетлост с брда разлијева се по свој долини цетинској и по приjестолници. Свијет лети с једнога на други крај, гледа их и очаран пита: шта је ово и какво је ово чудо! То је вјештина, ово освијетљење, какво би се по укусу само извести могло у најизображенијем народу, а какво се може извести на овом мјесту, опкољеном брдијама и планинама.

Свијет врви на велику пијацу, пред двор. Упућује се музика и бакљада. Пијаца је покривена главама. Двор је сав у свјетлости. На балкону је кнез, сав кнежевски двор и дипломација.

Чује се глас из народа. Војвода Лакић поздравља Господара. Тишина, док не сврши говор, те заори се с једнога на други крај громовито живио кнезу. Музика свира химну црногорску. Понављају се усклици. Од једном кнез Никола скида капу и захваљује гласнијем тенорскијем гласом: *Хвала ви браћо! Хвала ви Црногорци! Хвала ви мили гости! Живјели!*

Одушевљење прелази у запос. Пролама се небо од усклика: *живио кнез Никола! Живио кнежевски дом!* Људи се тискају к двору. Сви би хтјели изблиза дати одушка свом чуству, хтјели би скочити на балкон и грлити.

Хвата се коло. Играју коло јуначко Црногорци, уз пјесме. Игра коло мухамеданска омладина подгоричка и пјева кнежеве пјесме. Музика наизмијенице свира. Пуштају се умјетни огњеви с пијаце и Табије.

Од једном кнез Никола призиваје некога с балкона: *попе, донеси гусле.* Чуо је онај, кога се тицало. Један официр иде по гусле. Поп Томановић сједа пред двор и пјева.

Већ на неколико дана прије свечаности духови су се постепено приправљали и подизали. Ове вечери постигло је одушевљење своју кулминацију, која ће се одржати за све вријеме овога великога весеља.

Сутрадан, други дан свечаности, гости се окупљају у великој позоришној сали у Зетском Дому. Сала је пуна и препуна. Долази кнез нашљедник Данило и ступа у дворску ложу. Пред њим је хљеб и со. Поздравља госте бесједом, коју смо већ назвали сочном, језгровитом, синтетичном, јер погађа као из пушке историјско-културну знаменитост овога дана, у који се слави прва српска и славенска штампарија у Црној Гори. Читаоци увјериће се, да је таки тај говор. А слушаоци већ су пресуду изрекли, одговарајући на поздрав и добродошлицу клицањем нашљеднику.

Пошто је мир наступио, читају се адресе. Ламански чита адресу петроградске академије; Поарије париске Сорбоне, Харди оксфорског универзитета, Александров казанског универзитета. Милићевић говори у име академије, а Пике у име швајцарскијех универзитета. Поарије и Харди дошли су у свечаној тоги.

Из Зетскога Дома иде се у нову дворску капелу, подигнуту на порушеној цркви Иван-беговој. Држи се парастос Ивану и Ђорђу Црнојевићу, који су ударили темељ овој приjестолници у црнијем данима српскога народа и створили штампарију. На парастос дошао је и кнез с кнегињом, сав двор и дипломација. Из капеле иде двор, сва дипломација и гости у митрополитску цркву на благодарење.

По томе је пријем у двору. Дипломација, разни заступници, сви гости иду по реду на поклон кнезу и кнегињи, који их чекају у великом салону. Пошљедњи, али у цијелој кити сви заједно Срби из приморја.

Већ је вријеме свечаног обједа. Постављене су двије непрегледне трпезе у варошкој башти. За сваком може стати по триста друга. Гости заузимљу мјеста. Ето нашљедника. Он сједа у врх прве трпезе. С десне му је кнез Петар Карађорђевић, а с лијеве митрополит. До њих вијенији гости и заступници. У врх друге трпезе сједа војвода Зетски кнез Мирко.

Почињу здравице.

Митрополит напија први у славу божију и здравље Господарево. Одушевљено клицање разлијеже се низ једну и другу трпезу.

Нашљедник наздравља Црногорцима и гостима.

Милићевић наздравља нашљеднику и кнезу Мирку.

Богишић наздравља академији петроградској и њезином предсједнику великом кнезу Константину Константиновићу.

Ламански одговара.

Милићевић наздравља Сорбони и швајцарскијем универзитетима.

Одговара Поарије у име Сорбоне. Говори заносно француски о Србима и Славенима, спомињући Гундулића, владику пјесника и кнеза пјесника, Рокитанскога и Шкоду. Одушевљено поздрављен

Одговара Пике у име швајцарскијех универзитета и напија црногорској интелигенцији. Пике је говорио српски.

Професор Поповић напија оксфордском универзитету, а одма му одговара њезин преставник Харди, и то српски. Већ његов српски говор изазвао је одушевљење, али духови се највећма загријаше на његове ријечи: да је Црна Гора имала штампарију, кад је није имао Оксфорд.

Поарије и Харди узимљу чаше и иду између двију трпеза, да се куцају. Свуда их дочекују чаше и поздрави. На крају трпеза Црногорци их подижу на плећа и носе их на њихова мјеста.

Настављају се здравице.

Проф. Живко Драговић напија заступницима рускијех универзитета. Одговара му проф. Александров српски. Каже, да су Срби пунијем правом достојни ове свечаности. Спомиње кнеза, милог и драгог пријатеља рускога цара, преставника књижевности. И ова је здравица примљена великијем одушевљењем.

Др. Томановић наздравља Српској Академији, а одздравља проф. Љубо Ковачевић.

Ево приступа у врх прве трпезе пуном чашом лијепи војвода Шако Петровић. Сви умукоше и слушају. Он наздравља приморцима: Бокељима, Дубровчанима и Далматинцима. Сви су поустајали, а приморци скочили око овога војводе из кнежевске куће, да захвале и да се куцају.

Устаје старина капетан Паво Каменаровић и захваљива на здравици, у име приморaца. Он отпоздравља у стиховима. Велико узбуђење у слушаоцима, слушајући овога старца, пуна младеначке ватре.

Проф. Филип Ковачевић спомиње свесрпски значај ове свечаности, па наздравља Војвођанима и „Матици Српској.“

У томе чује се топот коња. Лети к трпези кнежева гарда на коњима. За њом у кочија долази кнез. Нетом се помолио, подиже се клицање, које не престаје, док кнез није узео велику купу у руку и наздравио свијема. Опет клицање.

Пошто су се духови стишали, говори др. Илија Вучетић у име „Матице Српске“. Наздравља кнезу. Опет настаје клицање.

Још за кратко, па кнез устаје и с њиме иде нашљедник. Трпеза је тако дигнута. Гости устају.

Али још се не миче Стеван В. Поповић, него би хтио говорити, пуном чашом у руци. Каже, да имамо новијех мученика, које ће он у свој „Орао“ уписати, да се славе. То су чланови приређивачкога одбора. Здравица је попраћена великијем весељем и тијем су се гости разилазили, да иду на другу забаву, на трку коњима, коју је уредио кнез нашљедник, на великој ливади под Цетињем.

Још се очекивало неколико здравица. По програму тек их се половина чула. Али прве су се одуљиле, кнез се дигао и на томе је прекинуто.

На ливади у дворској ложи, ето кнеза, кнегиње, све дјеце кнежевске. Ту је дипломација и сви преставници универзитетски.

Започиње трка, по пет коња. Једна група, па друга, трећа, четврта, пета. Грдан свијет око све ливаде. Напетошћу прате се тркачи. Побједиоци поздрављају се пљескањем. Један добива на поклон скупоцијени хаџар, други сат, трећи револвер и т. д.

Ето сад гађања из топова. На планини подигнут је бијели зид, нишам за гађање. Прво зрно падмашује. Друго погађа у нишам, те народ одобрава пљескањем. Гађао је нашљедник кнез Данило.

За топовскијем метцима наступа трка народа. По томе наступа ноћ, а сад треба ићи на концерат у Зетски Дом.

Дакле концерат, који су дјаци прире-

*) Пошто је наш извештач болестан, то нисмо могли донети извештај о првом и другом дану ободске прославе; с тога ево доносимо као допуну свога извештаја ово из задарског „Српског Гласа“. — Ур. „Бр.“

беше срећнијег од њега. И благослови људе, и оде на гору, паде пред Магадеву са топлом молитвом. И подиже се из земље пара, згусну се у облак и покри сав врх гори, а Тагарната се не могаше више видети. . . .

* * *

Прошло је година, прошло векова, прошло хиљадама година. . .

И гле једним махом руке Тагарнатине се раствори облак и указа му се пред очима сва долина кашмирска. Погледи је и жалосни вапај оте му се из груди и тај вапај потресе сву васиjону од дубина морских до највиших звезда. Сузе, горке топле сузе му бризнуше из очију и полише се по степеничном камену. Виде да су људи заборавили његову науку, да су речи о љубави записане код њих у књигама, но дух тих речи је за њих несхватљив и непојмљив. Опет обесни и моћни седе у беломраморним замцима, опет су сва блага земаљска у њихним рукама, опет се разлежу тужбе и смирених и уздаси невољних — и угасла је велика снага човечанске љубави. . . .

И паде Тагарната пред Магадевом и све му се силе душевне, сва ватра у срцу слише у једну молитву, у један вапај на Магадеву.

Неми и непокретни лазурни небески свод се разгали, а сунце се јасно мењало са тихим звездама, звезде су за тим угаснуле и опет се појавило, сјајно сунце — а Магадева му не услиша молбу! . . .

И дубоко се замислио Тагарната, а облак га опет завије. . . Прошло је година, прошло векова, прошло хиљадама година, а он вазда стоји, вазда мисли своју велику мисао о срећи рода људског. И тихе, жалосне сузе му капљу од очију, капљу и левају се и беже у до као поточић.

Говоре људи, да, ко пије из тога потока, тај сиђе с ума и целога века тражи, да људе учини срећнима. И сви се смеју такоме човеку, те чешће понављају: Напио се из „извора жалости,“ опио се од суза Тагарнатиних! . . .

* * *

Но пролазе године, пролазе хиљаде година и „извор жалости“ не усише. И пију из њега људи, и постају безумни, траже и верују и не дају мира мудријима. Падају старе установе и оснивају се нове и опет нестане и ових у океjану времена... Провеjава дух обновљења! . . .

Иду, иду безумници, све се јаче и јаче чују њихови јаки гласови и разређују се облаци и магла побели и јавља се нова светлост — претеча вечнога сунца.

О сунце, сунце! . . .

По санскришу **А. Писаревић.**

дили. Та могао би изоставити, у јуначкој Црној Гори, послије толиког весеља.

Али и овај концерат није обична работа. Они мали дјаци постали су мали умјетници, под управом свога учитеља Толингера. Толингер при томе свира мајсторски на виолончелу. Учитељ музике Вимер пјева лијепо. Госпођица Огњеновића удара изврсно на клавиру. Дакле и прекрасан концерат сад се може приредити на Цетињу у Зетском Дому.

Одуљио сам, а у ствари тек сам започео и тек неколике незграпно забиљежио, како се може под програмом Ободске свечаности. Сутра ћемо на Ријеку и на Обод. па у Подгорицу, па на Скадарско језеро и на остров Старчево, где је гроб војводе Вуковића, издавача српскијех књига.

Нови Сад, 25. Августа 1893.

— **И Гига баш судија!** Наши читаоци знају, да је после избора државног суда у Србији, који ће судити либералним министрима, било спора око тога, да ли и они могу бити чланови тог суда, који су потписали и тужбу против бивше либералне владе. Наравно да ни по науци, ни по пракси, ни по здравој памети *не би* могли бити. Тужитељ не може бити судија — то је јасна ствар. Али за радикалне државнике није то јасно. Као што нам телеграфски јављају из Београда, државни суд је јуче решио, да и ти тужитељи остану у суду, ма да су против тога протестовали либерални министри.

Међу онима, који су потписали тужбу, а изабрани су и за судије налазе се и гг. Гига Гершић и Пера Велимировић бивши радикални министри.

Ми ћемо оставити на страну г. Велимировића, па ћемо о избору г. Гершића за „судију“ државног суда нешто да проговоримо. Дакле баш Гига да суди либералним министрима!

У политици као и државном животу има правила пристојности, на која сваки озбиљан човек мора пазити. Човек може много шта да учини, *може*, али се — не пристоји! Тако г. Гершић да уме мало да пази на себе, на свој углед — своју прошлост, он се у опште не би примао тог, да буде судија либералним министрима; а најмање би се требао примати, кад је већ тужбу потписао.

Но имао је разлога и иначе да застане. Гига је на овој страни био либерал. У Србији је био више од десет година либерал; оптужени су његови бивши начелни пријатељи и другови, па све да је оптужба основана, — **он**, г. Гига, не би се смео на њих бацати каменом. То захтева најобичнија пристојност.

Но како изгледа, кад знамо, како стојимо с том оптужбом и кад г. Гига као добар правник зна, да он не може бити судија и тужитељ уједно. Али Гига се баш тура напред тамо, где треба радити одвратне послове. Он брани протеривање краљице; он осуђује либералне послове. Увек је тамо где треба радити послове најниже врсте; хоће баш да стекне заслуга код тамошњих радикала. . .

Али осим свега тога, има нешто, што је г. Гигу требало да задржи, да не седа за судски сто. кад на оптуженој клупи седе либерални министри. На оптуженичкој клупи наћи ће се и бивши министар просвете стари Јован Ђорђевић, с којим је Гига некад много заједнички радио и кога је Ђорђевић као сина пазио. Кад је овде излазио „Српски Дневник,“ Јован Ђорђевић је био од 1860—1864. године уредник тог листа, а Гига беше дуго времена главни сарадник. Има доста људи, који знаду, колико је Гига обвезан Ђорђевићу и како га је овај упућивао. И Гига се не стиди, да „суди“ тој уваженој старини!!!

Не ћемо даље о о оме да пишемо, али овај Гигин поступак је страшно — *гадан!* Ми на овој страни тек знамо, колико је Гига овим поступком сам себе понизио.

Гиго! јадни Гиго! шта учини од тебе она странка, којој си ти као политички бегунац прибегао, за коју си страдао и за коју си толико време мислио. Од **ове** бруке те је бар требала поштедити и сачувати.

Али тако мора бити. Како оно каже велики Шекспир:

„Des Thoren Thorheit ist nicht so verkehrt,
Als wenn die Thorheit in den Weisen fährt;
Denn all sein Witz und Scharfsinn wird dann streben,
Den Unverstand als Weisheit auszugeben.“

Кастеларово писмо.

Париски „Фигаро“ донео је писмо, које је Кастелар писао једној својој одличној пријатељици и које јасније од свих новинарских нагађања казује разлог, зашто се овај славни муж одрекао политике. Кастелар не може да ради против данашње слободоумне монархије у Шпанији, која користи његовој отаџбини; а савест му не допушта да јој се придружи, те да ради *против* свог уверења. Та борба између јаве живота и унутрашњости његове душе значајно је нацртана у писму. То дивно писмо гласи од речи до речи овако:

Сен-Себастијан, 6. августа 1893.

Драга госпођо и пријатељице!

Нема природније ствари од ове, која се догађа, а ништа мање није чудновато од ње, ма да је изненадила свакога. Да ћу се оканути политике, наговестио сам још у свом говору у јануару 1888. године, а тај су говор одобравале и скупштина и галерија, како још никад нису одобравале ни један говор.

Ево од речи до речи шта сам рекао посланицима на првом конгресу под регенцијом:

„Данашњи свет колеба се између демократске монархије и конзервативне републике: то ће бити формула нашега нараштаја. Овај конгрес није ме хтео слушати, те је доживео федералну републику, чији ће спомен доћи у историју између анатеме савести и проклетства савременика.

„Сад ћу вам рећи нешто друго: **Створите демократску републику и то ће бити формула данашњега нараштаја, а кад будете створили демократску монархију, кад још будете прогласили опште право гласања, онда ће, верујте ми, демократска монархија постати не само формула садашњег, већ и будућих нараштаја.**

„Али ви ме питате: шта ћеш тада учинити ти, кад завлада и оживи демократска монархија? — На то вам одговарам овако: Ја сам био и увек ћу остати републиканац. Ко год мисли да бих могао бити што друго, клевета ме и вређа ме. Ја не могу пристати уз монархију демократску с тога, што је монархија, а не могу је побијати због онога што у њој има републиканскога. И не могући је ни одобрити ни побијати, не могу се решити на што друго, осим да кажем „збогом“ политичком животу, да се повучем у свој кут, те да свршим свој живот онако, како сам га и започео. Почео сам га учећи на универзитету историју Шпаније; завршићу га пишући у својој повучености историју Шпаније.“

Своју сам реч и одржао потпуно. Имам новине, ја их остављам, те од данас нека саме одговарају и сносе последице за оно, што буду писале. Имам седиште у конгресу, ја га више нећу заузети. Као посланик округа Хуеско, ја сам седео међу конзервативним кортесима, па нећу да седим међу данашњим либералним кортесима.

Не мислим бити учесник владе под монархијом: **поштење ми то не да.** У корист републике не могу учинити ништа: **забрањује ми моје отачаствољубље.**

Овај облик владе, под којом нађоше своје најбоље присталице и социјилизам и религионизам, донеће споља краљевство Дон Карлоса.

Република, казву ја хоћу, толико је конзервативна, те на многим тачкама долази у додир с монархиским уредбама, да је монархисти не трпе, јер је република, а републиканци је одбијају, јер личи на краљевину.

У таком положају ја се не могу истицати ни у новинарству ни с парламентске столице, на тим двама местима, што воде до власти то јест до владе. Ја ћу непрестано писати у часописима и јевропским политичким дневницима, који буду желели да за њих радим, и ту ћу износити назоре што ми их улива моја лојалност и искуство. Али никад више нећу својим политичким назорима задахњивати политичке новине, никад више нећу председавати законодавној скупштини, никад нећу бити поглавар државе, никад нећу радити око државе као што сам до сад чинио.

Писаћу и говорићу кад нађем да је потребно, али одвојен од службених корпорација и не тежећи ни за чим у држави.

Веома сам вам захвалан на учешћу, што показасте у погледу моје одлуке, као и на вашем писму из којега видим велико пријатељство, каквим сам се и ја вама увек одазивао.

Сад су вам ето познате моје намере и њихови разлози.

Остајем ваш пријатељ и вечити поштовалац.

Емилио Кастелар.

Извештај

привремене управе позоришне о стању и радњи срп нар. позоришне дружине

Славна скупштино! Част је привременој управи поднети извештај о радњи и стању српске народне позоришне дружине од 22. маја 1892. до 22. јуна 1893.

Из Суботице, где је 20. маја 1892. завршен био низ позоришних представа, хтела је позоришна дружина да иде у Сенту, ал како тамо нису биле згодне прилике за позориште, то се морало отићи у Ст. Бечеј, где се бавила дружина од 22. маја до 22. јуна 1892 За то време давало је 18 представа, а недељом и свецем представе за народ. За време бављења у Ст. Бечеју појала је дружина о служби божијој у цркви. Да није рђаво време и честа киша сметала представама, позориште би наше боље прошло тамо. Велику хвалу заслужују г. Антоније Освалд, коровођа српског певачког друштва из Ст. Бечеја и г. Фрања Гал, управитељ музичке школе из Суботице, што су из љубави према нашем позоришту на хармонијуму пратили песме у комадима с певањем.

Из Ст. Бечеја хтело је наше позориште да иде у Петрово Село на неколико представа, али од те намере морало се одустати, када тога ради вођени преговори нису имали жељена успеха.

Из Ст. Бечеја прешла је наша позоришна дружина у Н. Бечеј где су је дочекали с одушевљењем. Ту се бавила од 23. јуна до 21. јула 1892. и за то време давала је 19 представа, а недељом и свецем представе за народ. Представе за народ биле су јако посећиване. Тако је н. пр. „Милош Обилић“, с обаљеним ценама, донео 209 ф. 4 н. а. вр. У опште одушевљење како Срба из Н. Бечеја, тако исто и Срба из оближњег Врањева било је велико. Милина је било гледати како народ у поворкама врви из Врањева на представе. Па и тамошња мађарска интелигенција и аристократија долазила је редовно у наше позориште и сваку је прилику употребила, да изјави своје допадање, које је налазила у представама нашег позоришта. Тамошња мађарска интелигенција, шта више, приредила је и банкет у почаст привременом управитељу.

Док се позоришна дружина бавила у Н. Бечеју појала је о служби божијој два пута и то један пут у новобечејској и један пут у врањевачкој цркви.

Из Н Бечеја дошла је позоришна дружина у Меленце. Ту се бавила од 22 јула до 12. августа 1892. и за то време давала је 13 представа и појала је у цркви Да је тамошњи свет са представама нашег позоришта задовољан био, најбољи је доказ то, што је било сувишка од 188 фор. 99 н. а. вр., а било би и више, да није киша по коју представу покварила. До сад је у Меленцима обично било дефицита, и то знатног.

Љубав своју према народном позоришту указали су честити Меленчани још и тиме, што су у почаст управитељу и позоришној дружини приредили опроштајно вече.

По одлуци управнога одбора ваљало је позоришној дружини да се мало одмара у Меленцима, али тај одмор претворио се за њу у умор, јер је морала за осамнаест дана давати 13 представа а за то, што су Кикинђани ставили за услов доласку нашег позоришта у Кикинду, да оно тамо почне своје представе 15. августа на нашу велику Госпојину.

У В. Кикинди бавила се позоришна дружина од 13. августа до 13. октобра 1892., давала је 35 представа, имала је корисницу, приредила је представе за народ, свечану представу у славу рођендана Његовог Величанства нашег премилостивог краља Фрање Јосифа I., представу за децу и научила је и давала нов комад: „Вечити закон,“ позоришна игра у 3 чина, од Г. Чикија, а по преводу Милана А. Јовановића.

И ако се дружина дуже бавила у В. Кикинди него што се мислило, ипак је било сувишка 194 ф. 63$^{2}/_{3}$ н. а. вр.

Узрок томе дужем бављењу је то, што је власт у Вршцу, камо се мислило ићи, била забранила, да се дају представе у тако званом „Цејовом позоришту,“ које је јако трошно, а друге згодне дворане за представе није било у целом Вршцу. А како пак није се могло ни у Земун, једно због колере, а друго што позорница у новој дворани није била још готова: то се морало отићи у В. С. Миклуш, где су дружину тамошњи Срби, и ако их је мало на броју, дочекали с највећим одушевљењем и сваком члану бесплатан стан дали. Тамошњи свет а и српска околица, која никад до сад није гледала представе нашег народног позоришта, долазили су у позориште јатомице и ту се тако владали, као да су у храму божјем Гледало се ту нетреимице, слушало се недавимице. Неисказано је велика морална добит, која се ту постигла. То одушевљење, тај занос тога нашег српског света у меру туђинштине, требало је очима вадити, дивити му се и поклонити!

У В. С. Миклушу бавила се дружина од 14. од 28. октобра 1892. давала је 8 представа, међу њима три за народ, и појала је у цркви о служби божијој.

Од 29. октобра 1892. до 4. јануара 1893. бавила се позоришна дружина у Земуну. За то време давала је 34 представе, недељом и свецем за народ, приредила је „забавно вече“ с представом, певањем и живим сликама, имала је корисницу и појала је о служби божијој.

За време бављења позоришне дружине у Земуну, по узајамном договору обеју управа наших народних позоришта, давале су обе наше позоришне дружине у заједници две представе у Београду. Прва од тих заједничких представа била је 21. децембра 1892 и приказан је „Лир,“ а друга 22. децембра и давана је „Рођокоса.“ У тим представама суделовали су од чланова наше позоришне дружине: Д. Ружићка, Софија Вујићка, Т. Лукићка, С. Миљковићка, Д Ружић, П Добриновић, А. Лукић, Д. Спасић, К. Васиљевић и М. Марковић. Обе те представе испале су сјајно у сваком погледу. И Његово Величанство млади краљ српски и сви министри били су на тим представама и изјавили су своје потпуно задовољство и допадање. И листови су наши честитали обема управама позоришним на постигнутом лепом успеху. Том приликом напоменули су, да обе управе стоје на висини свога задатка, кад свакад и свугде показују, да им је одиста стало до заједнице оба наша позоришта и да у неговању и развијању позоришне уметности не знају за пределне границе, које нас деле једне од других.

У Земуну је научена и давана: „Јабука,“ оперета у 3 чина, коју је компоновао наш коровођа Хуго Дубек. Мотиви су узети из наших народних песама и обрађени су веома згодно. Та се оперета допала свугде где се год давала.

У Земуну су излазили на позорницу као гости: Стеван Дескашев у „Радничкој побуни,“ Зорка Теодосијевићка у „Рођокоси“ и Милка Гргурова као „Јаквинта.“

Да се није морало чекати у Земуну да лед стане на Дунаву како би се могло прећи у Панчево, да се није морало плаћати за дворану кирија од 20 фор. свако вече, позориште би наше отишло из Земуна са сувишком.

Лицем на Богојављење послали су били честити Панчевци сонице по нас до Црвенке, пошто је прелаз колима преко Дунава забрањен био, те смо тако морали пешице прећи преко залеђеног Дунава од Земуна до Црвенке ту на сонице сести и тако до Панчева доћи по највећој вејавици по још неутрвеном путу. Било је и извртања сонице и преметања, али хвала богу, снег је био дабео до појаса, те се тако није ником ништа десило.

У Панчеву се бавила позоришна дружина од 5. јануара до 25. марта о. г. давала је 39 представа, недељом и свецем представе за народ, и имала је корисницу.

У Панчеву је научила позоришна дружина све нове песме које је Хуго Дубек компоновао за „Задужбину.“ Осим тога научила је и давала ова два нова комада: 1. „Досадан свет,“ шаљива игра у 3 чина од Паљрона и 2. „Христофор Колумб,“ драма у 6 чинова.

У представама у Панчеву суделовали су ови гости: Стеван Дескашев, у „Радничкој побуни,“ Зорка Теодосијевићка у „Рођокоси“ и Вела Нигринова у „Господару од ковница“ и у „Фаусту“.

Панчевачке родољубиве Српкиње одликовале су глумицу Милку Марковићку лепим поклоном: брилијантским минђушама.

(Свршиће се.)

Политички преглед.

— **Преска парница против „Трибуне.“** Тек што су осуђени Аврел Поповић и Ник. Роман у парници због познате „реплике“, а државни тужилац диже тужбу против румунског листа „Трибуне“, што излази у Сибињу. Инкриминисан је чланак, што је изашао у „Трибуни“ 10. децембра 1892. год под насловом „Политички погледи“. Чланак је изишао без потписа, али су уредник „Трибуне“ Андрија Балтес, издавач Евгеније Броте, и сарадници Септим Албини, Јован Рус и Александар Дордеа изјавили, да је чланак писан на основу међусобног споразума, те их је с тога државни тужилац све оптужио. Осим тога тужен је још један румунски лист, „Foia Populurui“, опет због „непријатељског писања и дражења против мађарске државне идеје“. — Као што се види, судска гоњења румунских народних листова почела су и сад можемо бити приправни на свашта. Где ће се све то зауставити, то је тешко предвидети.

— **Аустријско царевинско веће** има се свакако састати дне 13. октобра. У заступничкој кући поднети ће влада државни прорачун за г. 1894. с обичним експозе-ом министра финанција, дра Стајнбаха. Сва је прилика, да ће се поднети заступничкој кући и трутновска новела, но будући да закон нема повратне силе поднела би се та новела после закључка царевинског већа можда опет чешком сабору. Претпоставља се дакако, да би је царевинско веће пре прихватило. Али за то нема много изгледа. Највише се опиру Пољаци тој новели. У Хохенвартову клубу нашло би се чланова, који би уз њу пристали, али Пољаци су одлучно против ње, а без њих не може и неће гроф Тафе да влада. Поговара се опет, да би могло лако доћи до распуста царевинског већа.

— Један велико-варадски лист доноси вест, да ће пред краља Фрању Јосифа I., кад дође на маневре, поздравити у Борош-Шебешу и **румунска депутација,** у којој ће бити и арадски владика *Јован Мецијан* и велико варадски владика *Михајло Павел*. Оба ова румунска црквена великодостојника Мађари јако мрзе: Мецијана с тога, што — по мађарском мњењу — није пазио довољно на наставу мађарског језика у румунским народним школама у пркос опомени министра просвете грофа Чакија; Павела пак због познате Питукове денунцијације. Исти лист том приликом изражава своју наду, да ће краљ у Свом највишем одговору живо *дошаћи се румунског питања.*

— **Папина енциклика угарском римокатоличком епископату.** „Стефанијево заступство“ јавља: Данас излази папина окружница, упућена на угарски епископат. Папа спомиње пре свега славна дела Угарске од времена њеног апостолског краља Св. Стевана. На питање владика угарских, како да се владају у данашњем стању, препоручује папа *уздржавање од мешовитих бракова,*

који су по римокатолике опасни. Захтева, да се отворено бране права цркве, особито да то чине они, који имају угледа и утицаја у народу. Свеза међу католицима ваља да се одржава годишњим зборовима, на којима имају председавати владике. Ваља радити против безбожних књига и листова, а особито се старати за добар свештенички подмладак.

— **Србија.** Међу члановима државнога суда, који има судити либералним министрима, настао је био неспоразум због захтева оптужених о изузећу г. г. Пере Велимировића и Гиге Гершића, чланова државног суда. Докле је један део чланова државног суда мишљења, да и код овог као и код сваког суда мора важити опште правно начело, да тужилац не може бити судија, и да према томе гг. Велимировић и Гершић не могу бити судије, јер су гласали за адресу, којом се тражи оптужење, и јер су гласали да се оптужени министри предаду суду, те се према томе појављују као тужиоци, — дотле други део чланова мишљења је, да се поменута господа не могу изузети, јер нису тужиоци, пошто нису потписали оптужни акт, нити су били чланови истражног одбора, већ су просто дали мишљење да оптуже не треба предати суду, а тај факат не инволвира у себи појам тужиоца, нити их може искључити из састава суда.

Државни суд је одредио у парници оптужених министара за истражног судију *Пешковића*, судију касације и уједно одредио оптуженима рок од 30 дана, да поднесу своју одбрану. — Грчко посланство у Београду саопштило је, да ће грчки краљ *Ђорђе* посетити у току јесени краља Александра.

Новопостављени посланик код Порте, пуковник *Јеврем Велимировић* примљен је ономад од Султана у свечаној аудијенцији, у присуству великог везира и министра спољних послова. Том приликом Велимировић је предао султану своју акредитиву, и Султан се врло љубазно изразио о краљу Александру и Србији.

— **Ужи избори у Француској.** Најзначајнији резултат ономадашњих ужих избора за француску комору је пад познатих вођа француских радикала *Клемансоа* у Драгињану и *Флоке-а* у 11 париском арондисману. Падом својих вођа претрпела је француска радикална странка тежак удар. Њен положај у комори заузеће сада социјалисте, које води бивши министар *Гобле*. Успех републикански еклатантно је потврђен и тиме, што је пао и познати бонапартиста *Пол де Касањак*, који се и пером и мачем борио за бонапартистичку монархију. Званичан исказ о посланицима и њиховој политичкој боји овакав је: 409 републиканаца и радикала, 79 социјалистичких радикала и социјалиста, 29 ралиста и 64 консервитиваца. Како „Тан“ пак рачуна, влада има сигурну већину од 310 гласова.

— **Белгија.** Белгијски је сенат примио у суботу промену чл. 56. устава о изборном модусу по предлогу коморе, — те је тиме након петнајстмесечне тешке борбе довршена ревизија белгијског устава. На јесен ће бити нови избори.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 25. августа 1893.

— **Конзисторија епархије бачке** држала је јуче 24. августа (5. септембра) своју седницу. Седница сва требала се држати данас, 25. августа, али је одржана у место седнице еп. адмивистративног одбора, која се није јуче могла одржати због тога, што се није било искупило довољно чланова.

— **Епархијски школски одбор** требао би да држи своју седницу сутра, 26. августа по ст. к., али пошто г. епархијски шк. референт није готов са својим извештајем, то су чланови школског одбора брзојавним путем а о трошку г. референта извештени, да не долазе у школски одбор. Овоме не треба коментара.

— Ових дана изишла је из штампе књижица: **„Госпођа Елодија Л. Мијатовићка**, говорио у српском новосадском девојачком друштву Бранислав Станојевић. (Прештампано из „Стражилова“.) У Новоме Саду српска штампарија дра Светозара Милетића 1893.“ — То је предавање, које је у овдашњем девојачком друштву држао наш млади, духовити публициста г. *Бранислав Станојевић*. Као познавалац енглеског језика имао је прилике г. Станојевић да темељно проучи важан књижевни и новинарски рад ове ретке госпође, којој је Србија постала друга отаџбина. На жалост, српскоме свету био је мало познат тај рад, ма да је госпођа Мијатовићка стекла грдних заслуга за Србију и Српство. Ова празнина испуњена је овом расправом г. Станојевића, и ми смо му благодарни, што се латио овог посла, које је дело пијетета према једној заслужној Српкињи. Станојевић је умео вешто да нацрта тај рад, прегледно је изнео заслуге госпође Мијатовићке, а лаким стилом, пуним топлоте и полета, он је одао достојно признање велеценењеној раденици. Ми ову књижицу препоручујемо нарочито нашим младим Српкињама, којима може госпођа Мијатовићка послужити као узор.

— **Саобраћај између Новога Сада и Каменице.** Локални пароброд „Јоланка“, што вози између Каменице и Новог Сада почиње од сутра, 26. авг. по ст. кал. опет редовно возити по распореду, како је и пре возио. Ово јављамо публици равнања ради.

— Пишу нам из **Војке:** На молбу наше општине, да наша народна позоришна дружина, која је појањем у цркви у Ст. Пазови тамо пњи православни свет усхитила, и овде у Војци отпоји службу божију, наредила је управа позоришта с највећом готовошћу, да позоришна дружина сад у *недељу 29. августа*, поји о служби божијој у нашем храму, коме што се лепоте и величине тиче, на далеко пара нема. Управа позоришна одазвала се тој жељи тим радије, што је наш свет из Војке обилатом посетом позоришних представа у Ст. Пазови и делом засведочио, да му је омилело народно позориште које осим вршења своје узвишене мисије, још и лепим појањем својим у цркви распаљује чуство побожности у православних Хришћана За довоз и одвоз, а тако исто и за смештање позорашне дружине, постарали смо се и тако се већ у напред радујемо, што ћемо имати прилике, да у својој средини поздравимо нашу омиљену позоришну дружину, која ће тим чином својим имати и у нас, као и у другим местима, и ту моралну добит, да и у ратара наших још боље порасти љубав према нашем позоришту.

— **Одликован.** „Мале Новине“ пишу: Његг. Величанство Краљ, видевши за ручком у Ваљеву да г. Љуби Ненадовићу, уваженом књижевнику још није стигао орден Белога Орла којим је одликован 2. августа, скинуо је са Својих прса Белога Орла и наредио, да се придене на груди Ненадовићеве. Осим тога Његово Величанство Краљ напио је честитом старини ову здравицу: „Мислим да ћу погодити жеље свију вас, господо, ако напијем ову чашу човеку којега сви поштујемо, г. Љуби Ненадовићу“. Г. Ненадовић, дубоко тронут овим знацима високог одликовања и пажње, замоли Његово Величанство да му допуеси да Га пољуби у руку у знак благодарности, и преко стола пољубио је Крљеву руку“.

— **Беседа у Вел. Бечкереку.** Пишу нам из *Вел. Бечкерека:* „Вел. бечкеречка добротворна женска задруга Српкиња приређује у корист подизања другог српског дечјег забавишта у месту *5. (17.) септембра* у онд. вар. позоришту уз пријатељско суделовање гђце *Султане Цијукове*, конзерваторискиње из Вршца, вршачког срп. црк. пев. друштва, сентомашког учитеља и познатог гусларпевача г. В. Рунића, гђе Јулке дра Св. Петровића, гђце: Зорке Рашковићеве, Ленке Маринковићеве, Јованке и Миле Илићеве, Савете Поповићеве, Јованке Јовановићеве и бечкеречког дил. оркестра — *велику беседу с игранком.* — Овај корак наших родољубивих Српкиња најодушевљеније поздрављамо, а до наше српске публике је да се ова племенита замисао с успехом крунише. Ова вест је усталасала кроз српски живаљ како у месту тако и у околини, и сви су знаци да ће наша беседа постићи огроман моралан и материјалан успех. У то име нека је сретно.“

НОВИЈЕ.

БУДИМПЕШТА, 24. августа. Убио се један од најбољих глумаца у овдашњем народном позоришту, *Имбро Нађ.*

БЕОГРАД, 24. августа. Чује се, да начелник у министарству иностраних дела г. *др. Милован Миловановић* иде у Софију за српског дипломатског заступника, а на његово место у министарству долази краљев секретар г. Миличевић.

ЛАВОВ, 24. августа. Говори се, да ће галички намесник *гроф Бадени* на скоро бити наименован за министра унутрашњих дела.

ПАРИЗ, 24. августа. Био се пронео глас, да је председник републике Сади Карно умро; међу тим то беше проста измишљотина.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

БЕОГРАД, 24. августа. (Од нашег извештача). Пера Велимировић, председник државног савета, и Гига Гершић по решењу државног суда остају у овом. — Оптужени министри по свој прилици да ће бити осуђени, јер се говори, да су напредњаци у државном суду прешли радикалима.

*

ОДЕСА, 25. августа. У овдашњем пристаништу сваки дан се товаре иностранi пароброди великом количином жита.

МЕЦ, 25. августа. Приликом свечаног ручка, што га приреди грађанска власт, наздравио је цар Виљем II. благодарећи на топлом и пријатељском дочеку у Лотриншкој, који сведочи, да се државне покрајине (Елсас-Лорен) добро осећају (?) у царевини. Он је са задовољством видео, да је Лотриншка сазнала и схватила државну величину и свој положај у држави; добро се осећа међу Лотринжанима, с тога је и дошао у њихову средину. Уједињена немачка држава осигурава им мир; Лотринжани су Немци па ће то и остати. Томе нека помогне Бог и немачки мач.

Трговина.

НОВИ САД, 25. августа (6. септембра.) На будимпештанској житној пијаци је са шеницом живахан обрт; расположење чврсто те се цена учврстила. Горе је: Раж са 5 новч. попустила; јечам и зоб при чврстој цени а кукуруз је авансово са 5 новч. На нашој пијаци уз средан довоз са раном цене су досадање без промене. Шеница 7 ф. 25—35 н. Наполица 6 ф. 60 н. Зоб 5 ф. 20 н. Јечам 5 ф. 20 н. Кукуруз 5 ф. 10—15 н. Све од 100 кгр.

*

У БУДИМПЕШТИ, 24. августа (5. септ.) Шеница је уз дневни промет са 40.000 м. ц. плаћана ценом овом: Потиска 81. 7 ф. 85 н., 80.5. 7 ф. 85 н., 80. 7 ф. 75 н., 79. 7 ф. 67½ н, 78.5. 7 ф. 55 н. Бечкеречка 78.3. 7 ф. 7½ н. Са горње Тисе 81. 7 ф. 80 н. Подунавска 77.7. 7 ф. 60 н. Бачка 79.3. 78.7. 7 ф. 90 н. 78. 7 ф. 75 н. Бегејска 77. 7 ф. 52½ н. Банатска 77.5. 7 ф. 55 н Све на три месеца.

*

У БУДИМПЕШТИ, 23. августа (3. септ.) *Вариво.* Извозни промет, ма да је већих закључака било, није се што више раширио; погађања за локалну потребу. Цене: Пасуљ бели 5 ф. 50—75 н., жути 5 ф. 50—75 н. Пасуљица 6 ф. 50—7 ф. Сочиво се за домаћу потрошњу тражи а цена је: 7 ф. 50—9 ф., крупно сочиво без „жишка“ 15 ф. — Све од 100 кгр.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 25. августа (6. септ.) 1893.

Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 95 н.
4% угар. ренте у злату. .	115 ф. 85 н.
4% „ „ „ крунама.	94 ф. 15 н.

Огласи.

СО. 1931.
ex 1893.

ОГЛАС.

Око нове архиепископске-митрополитске и српске патријаршеске резиденције у Карловци има да се подигне нова ограда, и то према дунавској страни зидана, а према пијаци шипкама од кованог гвожђа (Smiedeisernes Gitter) по нацртима усвојеним од саборског одбора.

Трошак за ову ограду прелиминиран је са 11.177 фор. авр

Ради издања овог посла држаће се у писарни саборског одбора дне 30. авг. 11. септ. т. г. у 9 сати пре подне минуендо лицитација.

Ко у овој учествовати жели, има пре почетка дражбе положити у руке повереника изасланог за обаву дражбе, г. Дра Тодора Недељковића, члана саборског одбора пишманлук од 10% прелиминиране своте, и то у готовом новцу или за кауцију способним папирима.

Ситуациони план, нацрти ограде и прорачун трошка могу се у писарни саборског одбора сваки дан од 9—12 сати пре подне и од 3—6 сати после подне увидети.

Примећује се, да се ова нова ограда има још у текућој години извести.

Резултат дражбе подлежи одобрењу подписаног.

У **Карловцима** 19. (31.) августа 1893.

Георгије
патријарх

2—3

Број 5922 — 1893.

Оглас!

На темељу закључка градског заступства од 26. аугуста т. г. под бројем 94. овим се од стране подписаног градског поглаварства на знање даје, да ће се путем јавне дражбе, која ће се одржавати у просторијама овоградског поглаварства 7. септембра 1893 у 10 сати пре подне, издавати под закуп на 6 година почевши од 1. јануара 1894. опћинско земљиште под кат. бројевима 1749—64 и 1767—74 са површином од 508 јутара 674 □°.

а) Изклична цена биће за сваку годину по јутру 18 фор. 50 новч. и само ће се од те своте горе моћи дражбовати.

б) Сваки дражбователь дужан је пре упочете дражбе положити у име жаобине у руке дражбеног поверенства за опћинску земљу 5% од изкличне цене.

в) Жаобина ће се вратити дражбователима тек после одобрене дражбе од стране градског заступства.

г) Дражбоваће се усмено и уз писмене понуде, које се овом градском поглаварству до дана и сата дражбе добро запечаћене поднети, и на даље да су провиђене са прописаним биљегом, горе означеном жаобином и очитовањем, да су дражбователју сви дражбени увети познати, те да на њих пристаје.

Накнадне понуде након одржане дражбе не ће се од стране градског заступства уважити.

Остали дражбени увети могу се код потписаног градског поглаварства у званичним сахатима увидити.

Градско поглаварство.

У **Митровици**, 27. аугуста 1893.

Градски начелник
Милекић.

Галантерска, нирнбершка, кратког еспапа и мешовита трговина 2—3

ЂОРЂА ПЕТКОВИЋА

У СТ. БЕЧЕЈУ

треба млађег вештог спомоћника, који је таквој радњи вичан, говори српски, мађарски и немачки, може одма ступити.

Мануфактурна трговина

Г. ГЕОРГИЈЕВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује помоћника доброг продавца, да говори српски, мађарски и немачки. Ступање одмах, или тачно означење истог; у оферту ваља да означи солер без коста и квартира. 1—1

ЈЕДНА 1—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

потребује једног **старијег** и два **млађа** помоћника; плата старијем 240—260 фор. млађем 150—180 фор. кост и квартир.

Понуде на администрацију овог листа.

АКАДЕМИЈА ЗА ТРГОВИНУ И ИНДУСТРИЈУ

У ГРАЦУ.

Ова академија почиње 15. септембра ове године тридесетпрву своју школску годину.

Трогодишње је похађање академије, а једна припремна класа за оне, који се још не могу у академију примити.

Абсолвенти завода имају право на једногодишњу својевољну војничку службу.

Абитуријентни курс. Једногодишњи трговачки курс за **свршене средњошколце** који су вољни да се трговачком позиву одаду, или који су вољни уз великошколску науку и науку трговачке струке да изуче.

Извештаје у погледу **примања и снабдевања** у самом заводу, и опширан проспект издаје **управа академије за трговину и индустрију у Грацу.**

А. Е. плем. ШМИТ
управитељ.

6—8

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду